

GIẢI PHÁP ĐỔI MỚI HOẠT ĐỘNG THỰC TẬP NGÀNH LOGISTICS VÀ QUẢN LÝ CHUỖI CUNG ỨNG TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Phan Thị Thúy Hằng

Khoa Quản lý và Đô thị, trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Ngô Thị Hồng Nhung

Khoa Kinh tế và Du lịch, trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Tóm tắt: Thực tập nghề nghiệp là một học phần bắt buộc tại các trường đại học giúp sinh viên chuẩn bị tâm lý, kỹ năng trước khi ra trường. Đối với chuyên ngành Logistics và quản lý chuỗi cung ứng – một ngành yêu cầu nhiều kỹ năng và kinh nghiệm thực tế, việc thực tập lại càng quan trọng đối với các bạn sinh viên trong bối cảnh cạnh tranh việc làm ngày càng tăng. Tuy nhiên, hoạt động thực tập tại trường Đại học Thủ đô Hà Nội nói riêng và các trường đại học nói chung đang càng ngày trở nên không hiệu quả do sự nhàm chán trong nội dung thực tập dẫn đến sự tham gia không tích cực của sinh viên, do phương pháp đánh giá còn chưa tối ưu chưa khuyến khích động lực cho sinh viên. Bài viết nêu lên thực trạng thực tế về hoạt động thực tập của sinh viên ngành Logistics và quản lý chuỗi cung ứng và đề xuất một số giải pháp nhằm đổi mới hoạt động thực tập nghề nghiệp chuyên ngành Logistics và quản lý chuỗi cung ứng tại trường Đại học Thủ đô Hà Nội.

Từ khóa: Thực tập nghề nghiệp, chuyên ngành Logistics, quản lý chuỗi cung ứng.

INNOVATIVE SOLUTIONS FOR IMPROVING INTERNSHIP ACTIVITIES IN LOGISTICS AND SUPPLY CHAIN MANAGEMENT AT HANOI CAPITAL UNIVERSITY

Phan Thi Thuy Hang

Faculty of Management and Urban Affairs, Hanoi Capital University

Ngo Thi Hong Nhung

Faculty of Economics and Tourism, Hanoi Metropolitan University

Abstract: Professional internships are a mandatory component at universities that help students prepare psychologically and develop skills before graduation. For the major of Logistics and Supply Chain Management—an area that requires numerous skills and practical experience—internships are even more crucial for students in the context of increasing job competition. However, internship activities at Hanoi Capital University, as well as at universities in general, are becoming increasingly ineffective due to the monotony of internship content, which leads to a lack of active participation from students, and the evaluation methods that are not yet optimized to encourage student motivation. This paper presents the current situation regarding the internship activities of students in Logistics and Supply Chain Management and proposes several solutions to innovate the professional internship activities in this field at Hanoi Capital University.

Keywords: Professional internship, Logistics major, Supply Chain Management.

Nhận bài: 12/10/2024

Phản biện: 02/11/2024

Duyệt đăng: 06/12/2024

I. CƠ SỞ LÝ LUẬN

Trường Đại học Thủ đô Hà Nội là đơn vị sự nghiệp công lập trực thuộc UBND Thành phố Hà Nội, được nâng cấp trên cơ sở Trường Cao đẳng Sư phạm Hà Nội, thành lập ngày 06/01/1959. Trường Đại học Thủ đô Hà Nội phân ra thực tập sư phạm và thực tập ngoài sư phạm. Khoa Kinh tế và Đô thị được thành lập ngày 05/01/2017 theo quyết định số 04/QĐ-ĐHTĐHN của Hiệu trưởng trường ĐHTĐHN, với chức năng nhiệm vụ đào tạo nguồn nhân lực trình độ đại học thuộc khối ngành kinh tế, quản lý. Khi thành lập, Khoa có cơ cấu chức năng gồm 3 bộ môn: Bộ môn Quản trị

kinh doanh, Bộ môn Logistics và Quản lý chuỗi cung ứng; Bộ môn Tài chính - Kế toán. Bộ môn Logistics và Quản lý chuỗi cung ứng thuộc Khoa Kinh tế và đô thị, nằm trong quy chế thực tập ngoài sư phạm.

“Thực tập” theo Từ điển tiếng Việt có nghĩa là: tập làm trong thực tế để vận dụng và củng cố kiến thức lý thuyết, trau dồi thêm về nghiệp vụ. Thực tập tốt nghiệp được hiểu là tập quan sát các hành động thực tế để so sánh đối chiếu với lý thuyết được học ở trường rồi phân tích dựa trên một trường hợp cụ thể ứng dụng vấn đề lý thuyết đó.

Khái niệm "thực tập" thường được hiểu là một giai đoạn trong quá trình học tập, mà tại đó sinh viên hoặc những người mới vào nghề sẽ làm việc tại một công ty, tổ chức để tích lũy kinh nghiệm thực tế, học hỏi các kỹ năng chuyên môn và có cơ hội áp dụng kiến thức đã học vào môi trường làm việc thực tế. Thực tập có thể được coi là một bước chuyển tiếp từ học lý thuyết sang thực hành trong nhiều ngành nghề, giúp người tham gia có cái nhìn rõ ràng hơn về công việc mình sẽ làm trong tương lai.

Theo cách hiểu chung nhất trong mô tả mục đích học phần thực tập của các chương trình đào tạo nói chung, thực tập là tập làm trong thực tế để vận dụng và củng cố kiến thức lý thuyết, trau dồi thêm về nghiệp vụ, chuyên môn.

Theo quyết định số 1368/QĐ-ĐHTĐHN ngày 28 tháng 12 năm 2021 về việc ban hành Quy định tổ chức thực tập đối với các ngành đào tạo ngoài sư phạm tại trường Đại học Thủ đô Hà Nội, mục đích của thực tập là nhằm củng cố, hệ thống hóa kiến thức, kỹ năng đã được học và áp dụng vào thực tiễn công việc mà chuyên ngành đào tạo.

Thực tập gắn lý thuyết với thực hành, lý luận với thực tiễn, phát huy tính cách tích cực, chủ động sáng tạo của sinh viên. Giúp sinh viên tìm hiểu thực tiễn về lĩnh vực chuyên môn đã học và các ứng dụng của chuyên ngành trong các lĩnh vực khác, bồi dưỡng tình cảm nghề nghiệp, thúc đẩy quá trình tự học, tự nghiên cứu, khám phá và sáng tạo, góp phần nâng cao hiệu quả đào tạo của Trường ĐH Thủ đô Hà Nội. Giúp sinh viên tập làm và thực hiện một số công việc theo yêu cầu của chương trình đào tạo do Bộ Giáo dục và đào tạo quy định. Chuẩn bị tâm thế cho sinh viên tiếp cận các nhà tuyển dụng sau khi tốt nghiệp. Tăng cường sự gắn kết giữa cơ sở đào tạo và đơn vị sử dụng nhân lực lao động.

Đối với thực tập tốt nghiệp: Kết quả thực tập tốt nghiệp là một trong những điều kiện để sinh viên được xét công nhận tốt nghiệp ngành đào tạo.

Thực tập ngoài sư phạm được chia làm thực tập chuyên ngành và thực tập tốt nghiệp. Thực tập chuyên ngành kéo dài trong vòng 6 tuần và thực tập tốt nghiệp kéo dài trong vòng 10 tuần. Địa điểm thực tập có thể tại Hà Nội hoặc các tỉnh lân cận.

II. THỰC TRẠNG VÀ ĐỊNH HƯỚNG ĐỔI MỚI CÔNG TÁC THỰC TẬP NGHỀ NGHIỆP TRONG ĐÀO TẠO NGOÀI SƯ PHẠM TẠI TRƯỜNG ĐH THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Với đặc thù ngành học, sinh viên ngành Logistics và Quản lý chuỗi cung ứng thường chọn nơi thực tập là các doanh nghiệp trong khu vực tư như công ty vận chuyển và giao nhận; cảng biển và sân bay, kho bãi và trung tâm phân phối, các doanh nghiệp thương mại điện tử, các công ty tư vấn về Logistics và chuỗi cung ứng... để làm nơi thực tập của mình. Các thông tin về cơ sở thực tập được sinh viên lựa chọn qua thông tin đại chúng, từ thầy cô, bạn bè kinh nghiệm của anh chị đi trước.

Qua tìm hiểu các khóa sinh viên thực tập từ Đại học khóa D2017, D2018, D2019, D2020, D2021 (giai đoạn 2020-2024) về quá trình thực tập của sinh viên đa phần sinh viên đều có thái độ tích cực với quá trình thực tập... Thái độ của sinh viên trong quá trình thực tập là nghiêm túc, vì các sinh viên cho rằng quá trình thực tập sẽ giúp sinh viên hoàn thiện kiến thức chuyên môn, củng cố các mối quan hệ và nâng cao kỹ năng giao tiếp, va chạm với thực tế nghề nghiệp. Hầu hết 90% các đơn vị thực tập đều tạo điều kiện cho sinh viên có cơ hội thực tập tại đơn vị mình. Theo như ý kiến đánh giá của sinh viên thì hầu hết các bạn được thực tập giao việc phù hợp, sinh viên yêu thích công việc, được trả thù lao nếu có đóng góp cho công việc. Một bộ phận sinh viên cũng chưa hài lòng với công việc thực tập do chưa được giao đúng việc, còn làm nhiệm vụ văn phòng. Bên cạnh những sinh viên tích cực đi thực tập thì cũng có những sinh viên chỉ đăng ký đơn vị thực tập sau đó đến xin dấu và không tích cực với quá trình thực tập tỏ thái độ thờ ơ, bàng quan.... Một số khó khăn có thể kể đến như:

Thiếu cơ hội thực tập chất lượng: Nhiều sinh viên vẫn gặp khó khăn trong việc tìm kiếm các cơ hội thực tập phù hợp với chuyên ngành của mình. Mặc dù các công ty, tổ chức đều có các chương trình thực tập, nhưng số lượng vị trí thực tập lại không đủ lớn để đáp ứng nhu cầu của tất cả sinh viên.

Mức độ hỗ trợ và hướng dẫn thấp: Nhiều chương trình thực tập hiện nay không cung cấp đủ sự hướng dẫn và hỗ trợ cho sinh viên. Một số công ty chỉ giao cho thực tập sinh những công việc lặp đi lặp lại hoặc không liên quan nhiều đến ngành học của họ, thay vì trao cơ hội học hỏi và phát triển kỹ năng chuyên môn. Việc thiếu sự hướng dẫn từ các mentor (người hướng dẫn) hoặc quản lý có thể khiến sinh viên cảm thấy không có sự tiến bộ rõ rệt trong suốt quá trình thực tập.

Chưa gắn kết với nhu cầu thực tế của ngành: Một trong những vấn đề nổi bật trong thực trạng thực tập hiện nay là sự thiếu kết nối giữa chương trình học của các trường đại học và nhu cầu thực tế của các ngành nghề. Sinh viên đôi khi cảm thấy rằng những gì họ học được tại trường không hoàn toàn phù hợp với công việc thực tế mà họ thực hiện trong chương trình thực tập.

Thời gian thực tập không đủ dài: Thời gian thực tập kéo dài 6 tuần ở thực tập chuyên ngành và 10 tuần ở thực tập tốt nghiệp không đủ để sinh viên củng cố, trau dồi được kiến thức ở doanh nghiệp. Sinh viên chỉ mới vừa làm quen với guồng máy công việc, với môi trường công sở đã phải kết thúc quá trình thực tập. Do vậy, việc rèn luyện, trau dồi khả năng phẩm chất nghề nghiệp sẽ bị hạn chế.

Đánh giá thực tập còn bất cập: Việc đánh giá thực tập còn nhiều hạn chế bất cập “Không có công cụ khoa học, thiếu hệ thống các tiêu chuẩn, tiêu chí cần thiết; đánh giá còn cảm tính, phụ thuộc vào kinh nghiệm của người đánh giá” (My Giang Sơn, 2016, tr.19).

Hiện nay, học phần thực tập chuyên ngành là 4 tín chỉ và thực tập tốt nghiệp là 5 tín chỉ. Việc đánh giá thực tập dựa trên 3 tiêu chí bao gồm ý thức tổ chức kỷ luật và thực tập chuyên môn do cán bộ hướng dẫn ở doanh nghiệp đánh giá và báo cáo cuối cùng do giảng viên hướng dẫn đánh giá, công thức đánh giá như sau:

$$\text{Điểm tổng hợp} = (\text{TCKL} \times 2 + \text{TTCM} \times 4 + \text{BC}) / 7$$

Như vậy, điểm tại doanh nghiệp chiếm 6/7 (tương đương 86%) tổng điểm đánh giá cuối cùng. Tuy nhiên, lại không có công cụ để đánh giá mức độ hoàn thành công việc cho doanh nghiệp dẫn đến tình trạng cả nê của cán bộ hướng dẫn tại doanh nghiệp, không đánh giá sát với thực tế việc làm của sinh viên. Tình trạng điểm của sinh viên luôn đạt điểm từ 8.5 trở lên do doanh nghiệp cho điểm ở mức 9-10 điểm ở mức cao. Từ đó, dẫn đến không hiệu quả trong việc đánh giá của sinh viên mặc dù bài báo cáo của sinh viên không thể hiện được nhiều nội dung làm việc tại doanh nghiệp vẫn đạt điểm cao (từ 8.5 trở lên).

III. Giải pháp đổi mới hoạt động thực tập đối với sinh viên ngành Logistics và quản lý chuỗi cung ứng

Để đổi mới hoạt động thực tập tốt nghiệp ngành Logistics và Quản lý chuỗi cung ứng, tác giả đề xuất một số phương pháp sáng tạo và cải tiến nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả của

chương trình thực tập, bao gồm:

Giải pháp 1: Chương trình thực tập linh hoạt và đa dạng

Thực tập kết hợp với nghiên cứu thực tiễn: Tạo ra các bài nghiên cứu nhỏ mà sinh viên có thể thực hiện trong quá trình thực tập, với các dự án cụ thể của công ty đối tác. Điều này giúp sinh viên có cơ hội áp dụng lý thuyết vào thực tiễn và cải tiến quy trình công việc thực tế.

Giải pháp 2: Tăng cường kỹ năng mềm cho sinh viên

Chương trình đào tạo kỹ năng mềm: Tổ chức các khóa đào tạo về kỹ năng giao tiếp, làm việc nhóm, giải quyết vấn đề, quản lý thời gian và thuyết trình, giúp sinh viên chuẩn bị tốt hơn cho môi trường làm việc thực tế.

Mentorship từ chuyên gia trong ngành: Mời sinh viên có thể được gán một người hướng dẫn (mentor) là chuyên gia trong lĩnh vực Logistics hoặc Quản lý chuỗi cung ứng để giúp họ giải quyết các vấn đề trong công việc và phát triển nghề nghiệp.

Giải pháp 3: Xây dựng dự án thực tế

Dự án mô phỏng chuỗi cung ứng: Tạo ra các dự án mô phỏng tình huống thực tế trong chuỗi cung ứng để sinh viên có thể làm việc trong một môi trường có sự phức tạp và biến động, từ đó học cách xử lý các tình huống phát sinh.

Giải quyết vấn đề thực tế: Sinh viên có thể tham gia vào các dự án cải tiến quy trình trong các công ty đối tác, chẳng hạn như tối ưu hóa kho bãi, giảm thiểu chi phí vận chuyển, hoặc cải thiện hiệu quả giao nhận.

Giải pháp 4: Tạo dựng mối liên kết giữa học và hành

Thực tập đa ngành: Khuyến khích sinh viên tham gia vào các lĩnh vực liên quan đến Logistics như quản lý sản phẩm, mua sắm, và phân phối để có cái nhìn toàn diện về ngành.

Phản hồi và đánh giá thường xuyên: Các buổi họp định kỳ với giảng viên và người hướng dẫn từ doanh nghiệp giúp sinh viên nhận được phản hồi ngay lập tức về hiệu quả công việc và học hỏi thêm từ những sai sót.

Giải pháp 5: Tổ chức hội thảo và chia sẻ kinh nghiệm

Tạo cơ hội cho sinh viên trình bày kết quả thực tập: Tổ chức các buổi hội thảo hoặc tọa đàm, nơi sinh viên có thể chia sẻ về những gì họ đã học được trong kỳ thực tập, đồng thời học hỏi từ những người khác trong ngành.

Mời các chuyên gia trong ngành chia sẻ: Mời các chuyên gia về Logistics và chuỗi cung ứng đến giảng dạy và chia sẻ kinh nghiệm thực tế về ngành, cung cấp cái nhìn sâu sắc về những thách thức và cơ hội trong ngành.

Giải pháp 6: Chương trình thực tập quốc tế

Mở rộng cơ hội thực tập quốc tế: Tạo cơ hội cho sinh viên thực tập tại các công ty quốc tế hoặc các văn phòng của các tập đoàn đa quốc gia trong ngành Logistics và chuỗi cung ứng để trải nghiệm môi trường làm việc quốc tế và hiểu rõ hơn về các quy trình toàn cầu.

Giải pháp 7: Đổi mới về phương thức thực tập

Chuyển đổi từ thực tập theo đợt về thực tập thường xuyên. Hoạt động thực tập của sinh viên song hành với hoạt động đào tạo tại trường đại học. Sinh viên thực tập hàng tuần, hàng tháng, hàng năm tại cơ sở thực tập, coi cơ sở thực tập là nhà, là môi trường rèn luyện của bản thân nên sẽ có điều kiện để trau dồi phẩm chất, kỹ năng nghề nghiệp và dễ thành thạo công việc ngay sau khi tốt nghiệp.

Giải pháp 8: Đổi mới phương thức đánh giá

Cần xây dựng lại tiêu chí đánh giá điểm tổng hợp cuối cùng của sinh viên, cân đối lại phần điểm thành phần đánh giá của cán bộ hướng dẫn của doanh nghiệp đồng thời xây dựng hệ thống tiêu chuẩn, tiêu chí đánh giá tại doanh nghiệp kèm yêu cầu các minh chứng về công việc đã hoàn thành tại doanh nghiệp làm tiêu chí chấm điểm tại doanh nghiệp.

Những đổi mới này không chỉ giúp sinh viên nắm vững kiến thức và kỹ năng cần thiết mà còn giúp các chương trình thực tập đáp ứng được yêu cầu của ngành công nghiệp Logistics và Quản lý chuỗi cung ứng đang thay đổi nhanh chóng.

III. KẾT LUẬN

Thực tập mang lại nhiều lợi ích thiết thực cho sinh viên, không những giúp họ phát triển kỹ năng chuyên môn mà còn phát triển kỹ năng mềm và có cơ hội cọ xát thực tế, chuẩn bị về mặt chuyên môn và kỹ năng còn thiếu để phục vụ cho công việc sau này. Những lợi ích này không chỉ quan trọng trong việc tìm kiếm việc làm mà còn giúp sinh viên trưởng thành và tự tin hơn trong công việc cũng như cuộc sống.

Qua khảo sát tình hình việc làm và năng lực của sinh viên mấy năm vừa qua, Nhà trường đều nhận được sự đánh giá khá tốt của lứa sinh viên đã tham gia thực tập chuyên ngành và thực tập tốt nghiệp. Có thể nói, hình thức thực tập chuyên ngành và thực tập tốt nghiệp là một mô hình giúp sinh viên vững vàng về chuyên môn nghiệp vụ, tự tin hơn về chuyên môn và kỹ năng khi mới ra trường. Tuy nhiên để thực hiện được tốt và hiệu quả cần có sự phối hợp chặt chẽ, đồng bộ giữa nhà trường, doanh nghiệp và cán bộ giảng viên. Đặc biệt là sự chỉ đạo thống nhất của Ban Chỉ đạo thực tập để giúp sinh viên có định hướng đúng đắn khi thực tập.

Để công tác giáo dục, đào tạo của Nhà trường ngày càng phát triển, đáp ứng nhu cầu của xã hội về nguồn nhân lực chất lượng cao, Trường ĐH Thủ đô Hà Nội luôn đổi mới công tác đào tạo và nâng cấp các hoạt động của Nhà trường, trong đó công tác thực hành, thực tập được nhà trường chú trọng đầu tư nguồn lực cả về con người và tài chính. Tuy nhiên, hoạt động thực tập đang ngày càng trở nên không hiệu quả do không có sự quan tâm định hướng chỉ đạo của nhà trường, cán bộ giảng viên và người hướng dẫn tại doanh nghiệp. Vì vậy tăng cường việc đổi mới hoạt động thực tập cần được thực hiện, góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực phục vụ sự phát triển của Thủ đô và đất nước.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Đại học Thủ đô Hà Nội, Quyết định số 1368/QĐ-ĐHTĐHN ngày 28 tháng 12 năm 2021 về việc ban hành quy định tổ chức thực tập đối với các ngành đào tạo ngoài sư phạm

Đại học Thủ đô Hà Nội, Báo cáo tổng kết công tác thực tập ngành Logistics và Quản lý chuỗi cung ứng từ năm 2020-2024

My Giang Sơn (2023), Một số phương pháp tiếp cận trong đổi mới thực tập nghề nghiệp của sinh viên đại học, Tạp chí Giáo dục (2023), 23(15), 28-31

My Giang Sơn (2016), Quản lý thực tập sư phạm trong đào tạo giáo viên trung học phổ thông Chuẩn nghề nghiệp giáo viên trung học, NXB Giáo dục Việt Nam.